

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

ÚZEMNÍ ODBORNÉ
PRACOVIŠTĚ
V KROMĚŘÍŽI

Městský úřad Kroměříž
Odbor kultury, cestovního ruchu
a památkové péče
Oddělení památkové péče
1. máje 3191
767 01 KROMĚŘÍŽ

Váš dopis čj. / ze dne: SPP/068176/2024/St/ 03.09.2024
Doručeno: 04.09.2024
Naše čj.: NPU-373/81149/2024
Vyřizuje: Mgr. Kateřina Bartuňková
Mgr. Lenka Melichová, Dis.
Spisový znak: 820.2

Kroměříž 30.09.2024

Kroměříž, Milíčovo náměstí, parc. č. 3110/1, 3112/4, k.ú. Kroměříž, kraj Zlínský. Kašna není KP, ale nachází se v ochranném pásmu MPR Kroměříž.

Písemné vyjádření odborné organizace státní památkové péče k žádosti podle § 14 odst. 4 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

Předmět žádosti:

„Rekonstrukce kašny na Milíčově náměstí parc. č. 3110/1, 3112/4 v k. ú. Kroměříž“, OP MPR Kroměříž

Přílohy žádosti:

- Kopie žádosti o závazné stanovisko
- PD „Rekonstrukce kašny na Milíčově náměstí v Kroměříži“, zodpovědný projektant Ing. Jiří Kalvach, datace 04/2024
- Restaurátorský záměr „Kašna s pylonem a vázou, Milíčovo náměstí, Kroměříž“, vypracoval MgA Tomáš Skalík, 15. 4. 2024.

Popis zamýšlených prací:

Návrh řešení počítá s kompletní rekonstrukcí kašny, včetně nové žb desky. Středový pylon by měl být restaurován, těleso kašny je navrženo v kopii - tesané z kamene. V plánu je instalace nové vodní technologie. Realizace restaurování kamenných částí kašny by měla probíhat v následujících krocích:

- Kompletní demontáž a převoz do ateliéru
- Očištění kamene od biologického napadení (Remmers BFA), sádrovcových krust (hydrogenuhličitán amonný) a nečistot, ev. od nesoudržných vysrávek (podstavec, pylon s vázou)
- Revize tmelů (případné náhražky dožilých tmelů by měly být provedeny z umělého kamene na anorganické bázi s anorganickými pigmenty)
- Revize kovových prvků (nahrazení všech chrličů novými nerezovými)
- Převoz a zpětná montáž kamenných a kovových částí po provedení žb desky (součástí aktuálně předloženého záměru není návrh na provedení žb desky)
- Závěrečné retuše (Historic Lasur, Remmers + anorganické pigmenty)
- Zpracování závěrečné restaurátorské zprávy

Návrh na restaurování litinové vazy je navržen v následujících krocích:

- Průzkum povrchové úpravy vazy (s cílem zjistit původní povrchovou úpravu)
- Očištění povrchu od krust a vodního kamene
- Stabilizace korozních procesů (odsolení, tanátování)
- Finální povrchová úprava (základová a finální antikorozní barva, barevnost bytí stejná jako výsledná barevnost z průzkumu)

Těleso kašny by mělo být zhotoveno jako replika stávajícího tvaru včetně detailů – viz výkresy profilace, z božanovského pískovce se spáry s oboustranným nátěrem polyuretanového primeru na hybridním tmelu – do poloviny hloubky spáry. Počítá se s vložením nerezové vany (zhotovena svařováním z matného 2 mm tlustého nerezového plechu). Tvar nerezové vany zapadne do připraveného lůžka v kameni stěn kašny. Hladina vody v kašně by měla dosahovat cca 2-4 cm pod okraj nerezového plechu, cca 15 cm pod okraj kamenného madla kašny. Počítá se s osazením 4 svítidel do dna kašny. Kolem kašny má být opětovně použita dlažební kostka vložená do zhutněného kameniva, jakožto úprava zpevněné plochy

Předložený záměr dále řeší i podzemní část s technologickým návrhem cirkulace vody. Dojít má k vybudování zcela nové strojovny s retenčním prostorem na půdorysu obdélníka. Světlé vnitřní rozměry strojovny budou 2,75x2,0x2,0m. Retenční část bude velikosti 1,0x2,0x2,0m. Retenční nádrž a strojovna technologie bude oddělena staticky zajištěnou PP příčkou. Prostor strojovny musí být z důvodu výskytu vysoké vlhkosti a možnosti přítomnosti výparů nuceně odvětrán. Zdrojem vody je veřejný vodovod. Pro technologii bude do strojovny přiveden přívod zakončený uzavíratelným kohoutem. Nová strojovna bude napojena na stávající kanalizační přípojku, která byla zaústěna do původní strojovny technologie. Pro napojení podružného rozvaděče technologie bude do strojovny přiveden kabel napájení vč. ochranného zemnění. Odvětrání bude provedeno dvěma trubkami DN100 vyvedenými ze strojovny a zaústěny do šachtičky odvětrání s nerezovou krycí mřížkou. Šachtičku odvětrání je nutné zajistit proti vniku dešťových vod. Odvětrání je zakresleno v půdorysu. Navrženy jsou dva vstupy do podzemního prostoru. Jeden vstup do strojovny a další do retenčního prostoru, oba o rozměru 600x600. Jako kryt vstupů je navržen slizkový plech.

PD dále popisuje další prvky nutné k ovládání a provozu včetně vodovodní přípojky a filtrace vody. Specifikuje charakter vodovodního potrubí mezi šachtou a kašnou a věnuje se i problematice zazimování kašny.

Charakteristika věci / objektu / území:

Kašna se středovým pylonem s vrcholovou vazou je sestavená z kamenných bloků do tvaru čtverce s konvexně prohnutými stranami. Geometricky se v půdorysu jedná o prolnutí tvaru čtverce a kruhu. Obruba vysoká od 80 do 100 cm (podle svažitosti terénu) je z vnitřní strany hladká a z vnější strany profilovaná. Madlo je zdůrazněno konkávně profilovanou vystupující římsou. Současné těleso obruby je zhotoveno podle restaurátora z umělého kamene. Lze však předpokládat, že tvarově respektuje původní dnes již nedochované kamenné řešení. Střed kašny zaujímá kamenný pylon, který je postaven na čtyřbokém kamenném útvaru sochařsky zpracovaném do podoby skalnatého útesu. Na vrchol pylonu je usazena dekorativní kovová váza kruhového půdorysu, notně pokrytá silnou vrstvou minerálních usazenin.

Objekt kašny je v půdorysu kruhu o průměru 8m obdlážděn drobnou žulovou kostkou. Na severovýchodní straně od kašny je situována šachta s technogickými přípojkami vody a odpadu. Objekt kašny není kulturní památkou.

Současný stav poznání dotčených chráněných kulturně-historických hodnot:

Kašna, které se navrhované úpravy týkají, se nachází na rozhraní městské památkové rezervace Kroměříž a jejího ochranného pásma. Ochranné pásmo MPR Kroměříž, v němž se předmětný objekt

kašny nachází, bylo určeno jako ochrana historického jádra města Kroměříže, které je zapsané ve státním seznamu nemovitých kulturních památek pod rej. číslem 6009 a prohlášené výnosem Ministerstva kultury ČR č.j. 15.869/78 ze dne 8.9.1978 za městskou památkovou rezervaci.

Zřízením ochranného pásma kolem městské památkové rezervace Kroměříž se sleduje zvýšená ochrana prostředí rezervace před případnými nepříznivými vlivy z nejbližšího okolí a před rušivými zásahy, zvláště při stavebních změnách v územích.

Pro území ochranného pásma byly stanoveny následující podmínky:

1. V ochranném pásmu není dovoleno provádět takové stavební a jiné zásahy, které by narušily nebo ohrozily hodnoty městské památkové rezervace.
2. Při pořizování územně plánovací, přípravné a projektové dokumentace, při provádění staveb a stavebních úprav, zásazích do terénních útvarů a městské zeleně je nutné dbát, aby nebyla změnami půdorysné, hmotové a výškové konfigurace zástavby a přírodních prvků v území ochranného pásma oslabena nebo porušena historická urbanistická skladba, měřítko a silueta městské památkové rezervace a její přírodně krajinářské hodnoty.
3. V ochranném pásmu nelze umísťovat zařízení a stavby, které by svými důsledky narušovaly životní prostředí, stavební fondy a historické zahrady v městské památkové rezervaci.
4. Při veškeré nové výstavbě a přestavbě je třeba zvláště sledovat působení stavebních souborů a výškových objektů na terénních horizontech města, které se pohledově uplatňují ve vztahu k městské památkové rezervaci.

U staveb v ochranném pásmu MPR je nutno dbát, aby jejich stavebními úpravami nedošlo ke změnám půdorysné, výškové a hmotové konfigurace zástavby, aby nebyla oslabena nebo narušena historická a urbanistická skladba, měřítko a siluety Městské památkové rezervace Kroměříž. Taktéž v souladu s podmínkami ochranného pásma MPR je nutné dbát na to, aby nebyly oslabeny hodnoty Městské památkové rezervace Kroměříž z důvodu nepříznivých stavebních zásahů v jejím prostředí.

Vyhodnocení žádosti:

Národní památkový ústav na základě prostudování předložených podkladů a znalosti situace konstatuje, že posuzované práce:

budou v souladu se zájmem ochrany výše uvedených kulturně historických hodnot, budou-li splněny následující podmínky.

1. Výsledky a vyhodnocení sondáže, ev. laboratorního průzkumu původní barevné vrstvy litinového prvku kašny budou předloženy odborné složce státní památkové péče k archivaci.
2. Návrh barevného řešení litinové nádoby bude předložen odborné organizaci k vydání nového písemného vyjádření.
3. Po dokončení prací bude odborné organizaci státní památkové péče odevzdáno jedno paré, ev. elektronická forma fotografické dokumentace průběhu restaurátorských prací (fotografie stavu před zahájením, v průběhu a po dokončení s patřičným popisem).
4. Oba poklopy strojovny a vstupu do retenčního prostoru nebudou řešeny slízkovým plechem. Navrženo bude nové řešení, které bude nově předloženo k vydání nového písemného vyjádření NPÚ, ÚOP v Kroměříži.
5. Konkrétní umístění strojovny s retenčním prostorem a vedení tras vodovodu, kanalizace a elektřiny budou vycházet z výsledků a vyhodnocení archeologického průzkumu. S těmito výsledky budou zástupci památkové péče příslušným archeologem seznámeni v rámci svolaného kontrolního dne.

Zdůvodnění:

Záměr předkládá postupy a materiály běžně užívané při restaurování objektů obdobné povahy, a to i objektů, které jsou zapsány v Ústředním seznamu kulturních památek. Předmětná kašna v ÚSKP zapsána není.

Vzhledem k tomu, že doposud neproběhl průzkum původní, resp. historické povrchové úpravy litinové vázy ze středového pylonu kašny, je třeba v součinnosti s předloženým záměrem tento průzkum zpracovat. Výsledky a vyhodnocení tohoto průzkumu je třeba předložit odborné organizaci, neboť jsou podkladem pro posouzení budoucího návrhu finálního barevného řešení (podmínka č. 1). Aktuální záměr nenavrhuje konkrétní barevnost vrcholové vázy středového pylonu. Její barevnost bude vycházet z budoucího vyhodnocení laboratorního průzkumu. Jelikož prozatím není barevnost známa, není možné k ní zaujmout jakékoliv stanovisko. Je třeba k návrhu nové barevnosti předložit odborné organizaci novou žádost o písemné vyjádření. Návrh bude vycházet z výsledků a vyhodnocení průzkumu (podmínka č. 2). Vzhledem k tomu, že objekt není kulturní památkou, nevyžadujeme zpracování a odevzdání závěrečné restaurátorské zprávy podle § 14 odst. 9 zákona č. 20/1987 o státní památkové péči, resp. ust. § 10 odst. 4 prováděcí Vyhlášky č. 66/1988 Sb. Nicméně jelikož jde o úkon, který má vliv na vizuální působení objektu v blízkosti hranice Městské památkové rezervace Kroměříž a s ohledem na kontrolu úspěšnosti zásahu v průběhu času, požadujeme odevzdání zprávy minimálně v rozsahu fotodokumentace s adekvátním popisem, jednotlivých fotografií z období před zahájením prací, z průběhu a z konce (podmínka č. 3).

S ohledem na to, že se dotčená kašna nachází na rozhraní městské památkové rezervace a jejího ochranného pásma, je nezbytné kvalitněji přešít návrh poklopu obou vstupů, jak do strojovny kašny, tak i do retenčního prostoru. Aktuálně je navržen slízkový plech, který není z hlediska estetiky kvalitním materiálem, který by se pro svůj technicistní vzhled organicky a především nerušivě začlenil do historického prostředí. Rozhraní MPR Kroměříž a jejího ochranného pásma by s ohledem na to, že je veřejný prostor Milíčova náměstí otevřený do široka a hranice MPR Kroměříž není jasně definovaná zástavbou, či uliční čarou, požadujeme kvalitnější návrh. Příkladem pozitivního řešení může být poklop, který umožňuje do své konstrukce osazení dlažby. Takové konstrukční řešení je možné, a to i při zachování zatížení poklopu 12,5 tunami a v rámci MPR Kroměříž byl tento přístup několikrát použit při zakomponování revizních dvířek do zpevněné plochy. (Podmínka č. 4)

Dále konstatujeme s ohledem na plánovaný výkop strojovny, že je návrhem dotčená lokalita z hlediska archeologie velmi citlivé místo, neboť je v prostoru Milíčova náměstí doložen středověký výrobní okrsek zaměřený na hrnčířství a kovářství [Chybová 2009, 114-143]. Dřívějším archeologickým průzkumem je doloženo výrobní zázemí takového okrsku (pece), které by nemělo být dotčeno výkopem ani trasami vodovodu, kanalizace a elektřiny. S ohledem na tuto skutečnost je nezbytné provést archeologický průzkum zvažovaného místa pro vybudování podzemního prostoru. Pokud bude ve zvažovaném místě nález negativní, bude zde možné podzemní prostor vybudovat, pokud ovšem bude zvažované místo kolidovat archeologickým nálezy, bude nezbytné najít umístění, které by nerozrušilo archeologickou situaci (podmínka č. 5). S umístěním strojovny souvisí také vedení nových tras elektro, přívod vody a kanalizace. Novými trasami by také neměly být narušeny archeologické situace. S výsledky archeologického průzkumu by měli být pracovníci památkové péče seznámeni příslušnou odbornou osobou, aby bylo možné případně zvážit další postup.

V této souvislosti upozorňujeme na povinnost investora již v době přípravy oznámit stavební záměr (nejpozději však 1 měsíc před zahájením terénních prací) archeologickému ústavu AV ČR a umožnit jemu nebo jiné oprávněné organizaci provedení záchranného archeologického průzkumu, o jehož podmínkách bude v dostatečném předstihu uzavřena dohoda mezi stavebníkem a oprávněnou

organizací (viz §21-22 zák. č. 20/1987 Sb., ve znění pozdějších předpisů). Stavební záměr lze archeologickému ústavu AV ČR oznámit pomocí webového formuláře na stránkách www.archeologickamapa.cz/oznameni. Po odeslání vyplněného formuláře se vygeneruje potvrzení o splnění oznamovací povinnosti, které je automaticky odesíláno na e-mail oznamovatele.

Použitá literatura:

CHYBOVÁ Helena 2009: Kroměříž zmizelá a znovu objevená aneb Historie ukrytá pod dlažbu města, Kroměříž: Muzeum Kroměřížska. ISBN 978-80-85945-52-2

Žádáme Vás o zaslání závazného stanoviska ihned po jeho vydání, a to z důvodu nezbytné znalosti jeho výroku pro další sledování akce v souladu se zákonem o státní památkové péči.

Ing. Ladislav Buchta
vedoucí odboru péče o památkový fond